

Polonia

Iuhta Solidarității

În Polonia, ca și în celelalte țări est-europene, nemulțumirea socială n-avea aproape nici o șansă față de puterea sistemului comunist sprijinit de Uniunea Sovietică. Însă în 1980 s-a constituit sindicatul independent Solidaritatea, și ca rezultat al luptei sale îndelungite sistemul totalitar a fost răsturnat.

Armata Roșie a eliberat Polonia de sub ocupația germană în 1944-1945. Cu toate că comuniștii erau în minoritate, la presiunea rușilor Polonia a devenit o țară comunistă, condusă de Partidul Unit Muncitoresc Polonez.

Regimul de tip sovietic impus țării din exterior era greu de acceptat de polonezi, poziția antirusească a populației având rădăcini adânci din cauza conflictelor seculare existente între cele două state. Neîncrederea față de ideologia comunistă ateistă era sporită și de credința profund catolică a majorității polonezilor.

Nemulțumirea s-a manifestat prima oară în 1956, când manifestațiile din Poznan s-au transformat în tulburări violente. Aceste evenimente au dus la schimbarea exponenților vârfului puterii. La conducerea noii elite politice a ajuns Władysław Gomułka, care era cunoscut ca exponent al "comunismului național" în detrimentul influenței sovietice, și care a și introdus câteva reforme moderate.

Dezvoltarea economică din anii ce au urmat a fost mai mică decât a celorlalte țări, și

importurile trebuiau acoperite din exportul produselor alimentare, ceea ce a produs în scurt timp o lipsă acută de mărfuri. Din nou a început să crească nemulțumirea socială. Participanții la mișcările studențești din 1968, care cereau respectarea drepturilor fundamentale ale omului au fost pedepsiți sau exilați în urma înăbușirii revoltei. În urma creșterii pe scară mare a prețurilor în decembrie 1970 au izbucnit noi greve în Gdansk și în Gdynia, iar situația a devenit foarte tensionată după ce poliția a deschis focul asupra muncitorilor fără apărare, și mai mulți oameni au fost omorâți.

Neliniște socială

Nemulțumirile sociale au produs noi schimbări. Gomułka a fost destituit, locul lui fiind ocupat de Edward Gierek, care a împăcat muncitorii prin reșezarea prețurilor și cu promisiunea îmbunătățirii nivelului de trai. Un timp a și reușit să-și respecte promisiunile. Însă din 1974

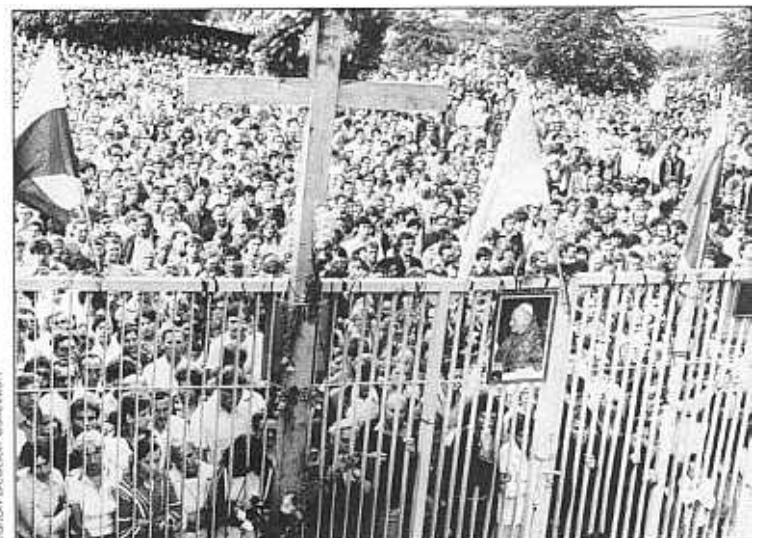
☉ Drapele naționale și fotografiile papei împodobesc gardurile Șantierului Naval Lenin din Gdansk. În august 1980 muncitorii acestei întreprinderi au declarat o grevă cu ocuparea locului de muncă și sub conducerea lui Lech Walesa, și împreună cu greviștii din celelalte colțuri a țării au fondat sindicatul independent Solidaritatea.

☉ Papa Ioan Paul al II-lea în fața unei mulțimi de credincioși în Gdansk unde a fost înființată Solidaritatea. Catolicismul polonezilor a fost forța unificatoare în lupta împotriva comunismului.

☉ Edward Gierek, prim secretar al PUMP. Inițial el a câștigat încrederea muncitorilor prin anularea majorării prețurilor și cu promisiunea îmbunătățirii condițiilor sociale.

din cauza eficienței slabe a economiei socialiste cât și a recesiunii economiilor occidentale au apărut probleme noi. În urma reprimării grevelor din 1976 s-a înființat "KOR"-ul (Comitetul de Apărare al Muncitorilor). Această organizație ilegală pentru apărarea drepturilor omului, confruntându-se cu șicanele autorităților, lupta în mod deschis pentru eliberarea deținuților politici. Printre intențiile declarate era și crearea a noi sindicate libere și independente, deoarece toate sindicatele existente se aflau sub controlul

PUMP. Alegerea ca papă a unui arhiepiscop polonez pe nume Karol Wojtyła a dat un nou imbold activității opozante.

În urma recoltelor slabe din 1979 situația economică a țării s-a deteriorat și mai mult. Când în 1980 guvernul a decretat creșterea prețului cămii, situația în țară a devenit foarte tensionată. Grevele izbucnite erau greu de reprimat, deoarece muncitorii au utilizat o tactică nouă – au organizat greve de ocupație, adică refuzau să părăsească locurile de muncă pe timpul grevei. Criza s-a adâncit și mai tare când greviștilor li s-au alăturat și șantierele navale din Gdansk, în fruntea cărora s-a aflat muncitorul militant Lech Walesa. Uzinele aflate în grevă țineau legătura între ele, și pentru prima dată activitatea greviștilor a fost coordonată de la început. S-a constituit sindicatul independent, care în scurt timp și-a luat numele de “Solidaritatea”.

Amenințat de faliment economic guvernul a fost nevoit să se așeze la masa de negocieri.

🔍 **Generalul Wojciech Jaruzelski, prim ministru (1981-1985) și președintele Consiliului de Stat (1985-1989). Pentru restabilirea conducerii comuniste și pentru împiedicarea influenței Solidarității în 1981 a decretat legea marțială, pe care a revocat-o după un an.**

Topham Picture Source

🔍 **Manifestația membrilor Solidarității în Varșovia. În 1981 sindicatul a fost trecut în ilegalitate. Activitatea Solidarității a condus la organizarea alegerilor libere.**

Topham Picture Source

Înțelegerea semnată în august 1980 în Gdansk conținea printre altele dreptul la grevă și legalizarea sindicatului Solidaritatea, desființarea cenzurii și mai multe concesii de ordin material. Dar nu s-a pus sub semnul întrebării poziția PUMP ca “forță conducătoare” și apartenența Poloniei la lagărul socialist.

În afara legii

Poporul însă cerea noi schimbări cu insistență. Au izbucnit greve în multe locuri. Noul conducător de partid, generalul Wojciech Jaruzelsky a decretat în 1981, pe neașteptate, legea marțială, a declarat nelegal sindicatul Solidaritatea, și i-a arestat pe conducătorii acestuia. Când muncitorii șantierele navale Lenin din Gdansk au declarat greva cu ocupație, forțele polițienești au ocupat clădirile întreprinderii. În următorii câțiva ani trupele de asalt polițienești ZOMO au înăbușit cu brutalitate orice manifestare a nemulțumirilor sociale.

Topham Picture Source

FĂURITORII ISTORIEI

Lech Walesa s-a născut în 1943 în localitatea Popowa. A început să lucreze pe Șantierul Naval Lenin din Gdansk în 1967 ca electrician. În timpul evenimentelor din 1970 a activat ca membru a comitetului de grevă. În 1976 i s-a desfășurat contractul de muncă. În 1980 s-a aflat în fruntea marii greve, în urma căreia s-a fondat și s-a înregistrat sindicatul Solidaritatea. În decembrie 1981 a fost arestat, și numai în noiembrie 1982 a fost eliberat din detenție. În 1983 a primit premiul Nobel pentru pace. În 1988 el a condus delegația Solidarității la tratativele duse cu guvernul. În 1990 a fost ales președintele Republicii Polonia.

La sfârșitul anului 1982 guvernul se simțea destul de puternic pentru a retrage legea marțială și considera ca și terminat episodul Solidaritatea. În realitate însă sindicatele libere erau trecute doar în ilegalitate. Criza economică tot mai adâncă a condamnat la eșec toate încercările puterii, și ca rezultat al reformelor din Uniunea Sovietică politica mâinii forte a devenit foarte nepopulară. La începutul anului 1988, când au izbucnit greve noi, Jaruzelsky a intrat în tratative cu liderii sindicatelor.

Alegeri libere

În urma unui acord încheiat nu numai că s-a repus în legalitate Solidaritatea, dar s-a decis organizarea de alegeri libere. Candidații Solidarității aveau dreptul să candideze doar pentru un număr restrâns – minoritar – de locuri. În cazul în care ar fi obținut rezultate bune, Solidaritatea putea deveni o forță politică deși comunistii urmau să păstreze controlul politic.

La publicarea rezultatelor alegerilor s-a constatat că opoziția a câștigat toate mandatele, acolo unde i s-a permis să prezinte candidați. Rezultatul alegerilor a arătat atât de clar care e voința populară încât noul guvern de coaliție a fost de fapt guvernul Solidarității ministrii comunisti fiind minoritari. În fruntea guvernului a ajuns pentru prima oară în 40 de ani un prim ministru necomunist, în persoana lui Tadeusz Mazowiecki. Când comunismul a sucombat în estul european, Polonia a devenit o țară liberă și independentă.

Epoca eroică a unității naționale lua astfel sfârșit. Pe scena politică au apărut partide politice concurente, și după o campanie electorală dură, nelipsită de injurii Lech Walesa a fost ales președintele țării.